7/1720 165 -3-

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.006/01-1109 8/5/2000

KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 17.04.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106 -203-6/1810 sayılı yazısı.

Karaman Milletvekili Zeki ÜNAL tarafından Başbakanımıza tevcih edilen ve Sayın Başbakanımızın da tarafımdan cevaplandırılmasını istediği 7/1720-4936 esas sayılı soru önergesi incelenmiştir.

TÜPRAŞ'ın Bankacılık İşlemleri Yönetmeliğinin 3.0 Maddesi ,

"TÜPRAŞ'ın TCMB ve Türk Eximbank ile olan ilişkisi her zaman ve her şartta açık kalmak kaydıyla, diğer çalışılacak bankaların tespiti konusunda yılda en az bir defa Yönetim Kurulundan yetki alınır" hükmü ile

4.0 Maddesi ,

"Her yeni dönemin başında bir yıl süre ile çalışılması söz konusu olan bankalar listesinin Yönetim Kurulunun onayı ile belirlenmesi esastır" hükmünü içermektedir.

Yönetmeliğin bu amir hükümleri gereği 1998 yılında, Ocak ve Haziran aylarında olmak üzere iki kez, 1999 yılında ise Şubat ayında Yönetim Kurulunca çalışılacak bankalar listesi onaylanmıştır. Yönetim Kurulunun onay kararında,

- Müşteri tahsilatları konusunda sadece Ziraat, Emlak, Vakıflar ve Halk Bankası ile çalışılacağı,

- Mal Mukabili transferler dahil akreditif işlemleri konusunda çalışılacak diğer bankalar ismen yer almaktadır. Bu isim listesinde kamu bankaları, yerli özel bankalar, Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı bankalar bulunmaktadır. Ancak yerli özel bankaların bazıları için isimleri zikredilerek "..... muhabir ve satıcı teyitlerine istinaden ithalat bedeli Türk Lirası karşılıklarının ödenebileceği şartlarına bağlı olarak çalışması"....."özellikle belirtilmektedir.

Bu karar doğrultusunda yapılan uygulamada TÜPRAŞ transfer bedelinin lehdarı eline ulaşmasını garanti altına aldıktan sonra işleme aracılık etmek konusundaki ihaleyi kazanan ve yukarıda tarifi yapılan bazı bankalara transfer vadesinde Türk Lirasını vermekte ve böylece riski tamamen ortadan kaldırmış olmaktadır.

Diğer taraftan söz konusu yönetmelik, Türk Lirası ve döviz mevduatının sadece kamu bankaları nezdinde tutulabileceğini ve repo işlemlerinin de ancak kamu bankaları ile ve ihale suretiyle yapılabileceğine amir bulunmaktadır. Kaldı ki Türk Lirası mevduatı, vadesiz olmakla birlikte Atıl Fon Hesapları adı altında özel faize tabi tutulmaktadır.

Soru önergesinde yer alan bankalardan Egebank ile anılan dönemde TÜPRAŞ'ın hiç bir ticari ilişkisi olmamıştır. İnterbank, Bank Ekspres, Esbank ve Yaşarbank 1998 yılında çalışılacak bankalar listesinde bulunmakla birlikte, şartlı bankalar grubunda yer almışlardır. Nitekim 1998 yılında gerçekleştirilen 2.521 Milyon ABD Dolarlık ithalatın içinde bu bankalardan sadece Esbank 16,2 Milyon ABD Dolarlık 2 adet akreditif işlemine, İnterbank ise 6 Milyon ABD Dolarlık 1 adet akreditif işlemine, önce açılan ihaleyi kazanmak ve sonrada yukarıda değinilen teyit şartları çalıştırılmak suretiyle aracılık etmiştir. Bank Ekspres ve Yaşarbank'a hiçbir işlem yaptırılmamıştır.

1999 yılında ise adı geçen bankalar Yönetim Kurulu Kararı ile çalışılacak bankalar listesinden çıkarılmış ve dolayısıyla bu bankalarla hiç çalışılmamıştır.

Sonuç olarak, Mevduat Sigorta Fonuna alınan (el konulan) bu bankalar nezdinde vadeli/vadesiz herhangi bir mevduat bulunmadığından ve de 1998 yılında şartlı olmak kaydıyla, 3 adet akreditif işlemine aracılık etmiş olmalarından başka bir işlem yapmadıklarından dolayı, 1999 yılı başından itibaren ise bu bankalarla çalışılmadığından TÜPRAŞ'ın bu bankalar nezdinde batan ya da kalan parası bulunmamaktadır.

Ayrıca, 1998 yılından bu güne kadar konuya ilişkin olarak basında yer alan haberler ciddiyetten uzak ve mesnetsiz bulunduğundan tekzip edilmesine gerek görülmemiştir.

Türk ekonomi tarihinin en büyük ve en geniş katılımlı ilk halka arzı olarak özelleştirme sürecinde yerini alan TÜPRAŞ halka arz uygulamasında, halka ve geniş kitlelere ulaşmak için planlı ve programlı bir iletişim stratejisi hazırlanmış ve uygulanmıştır. Son derece dikkatli bir şekilde hazırlanan bu strateji oluşturulurken ve uygulanırken, ihale ile seçilen profesyonel kuruluşlarla birlikte çalışılmış, bu çerçevede reklam ajansından ve "medyada ulaşılabilirliği ve satın alma oranlarını ölçen" kuruluşlardan destek alınmıştır.

Bu halka arzda, televizyon yayınlarının toplam izlenme oranlarını ölçen ve bu konuda ölçülebilen kanallar arasında veriler hazırlayan tek kaynak olan AGB Anadolu Şirketi verileri ile, yazılı basında satın alma ve okunurluk oranlarını ölçen bu konuda yine tek kaynak olan Basın İzleme Araştırma Kurulu -BİAK ve PİAR-GALLUP raporları incelenmiş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda kamuoyuna en etkin bir şekilde ulaşılabilecek mecralar kullanılmıştır.

Yurtiçi basın ve diğer medya kuruluşları, Uluslararası Reklamcılar Derneği, Türkiye Reklamcılar Derneği ve T. Reklamverenler Derneği temsilcilerinden oluşan BİAK ile sosyo-ekonomik durum, yaş, cinsiyet, okunurluk, eğitim, tiraj, okur profilleri gibi konularda araştırma yapan ve Türkiye'de bu konuda veriler yayımlayan tek kuruluş olan ve yine televizyon verileri konusunda tek kaynak olan AGB-Anadolu Şirketi verilerinin incelenmesi sonucu ve danışman ajansla birlikte belirlenen iletişim kampanyası paralelinde, toplam izlenme oranları (GRP-Gross Rating Point) en yüksek olan televizyon kanallarında halka arz reklam filmleri gösterilmiştir. Seyredilme oranları en yüksek ilk 6 kanal dışında ekonomi ağırlıklı yayın yapan 3 kanalda da reklam filmleri gösterilmiştir. Bunlarla da yetinilmemiş, halka arzın niteliği ve büyüklüğü de göz önüne alınarak Samanyolu TV ve Kanal 7 gibi televizyon kanallarında da halka arz filmleri yayımlanmıştır. Buna ilave olarak, yapılan girişimler sonucunda, halka arza aracılık yapan banka ve aracı kurumlardan bir çoğu, kendi kaynaklarından karşılanmak üzere, kendi seçtikleri gazetelerde TÜPRAŞ halka arz ilanları ve televizyon reklam filmleri yayımlamışlardır.

Halka arz uygulamasının geniş kitlelere duyurulması için yalnızca ulusal yazılı ve görüntülü medya kuruluşları kullanılmamış, rafineri bölgeleri başta olmak üzere özellikle yurt çapında yerel yazılı ve görüntülü medyaya özel önem verilerek tanıtım ve reklam filmleri yayımlanmış, yine yurt çapında 31 ilde Bilboard (afişleme) çalışması yapılmıştır. Bunun yanısıra dinlenme oranları en yüksek 13 radyo kanalında halka arz reklamları

yayımlanmıştır. Yine ulusal basında okunurluk oranları ve tiraj kriterleri dışında, halka arzı çok geniş kitlelere maletmek için; araştırmalarda görülen en yüksek tiraja sahip gazetelerin dışında, Cumhuriyet Gazetesi, Zaman Gazetesi, Spor Gazetelerinde de TÜPRAŞ halka arz ilanları yayımlanmıştır.

Ayrıca yapılan tüm bu tanıtım faaliyetlerinin yanısıra, büyük kitlelere ulaşabilmek için çeşitli uygulamalar yapılmış, halka arza aracılık yapan T. İş Bankası, T. Garanti Bankası, Akbank, Vakıflar Bankası gibi bir çok büyük bankanın tüm kredi kartı müşterilerine gönderdikleri kredi kart ekstra gönderim mektuplarının içine TÜPRAŞ halka arz tanıtım broşürleri konulmuş, yine tüm aracı banka ve aracı kuruluş şubelerinde afişleme ve broşür dağıtma çalışması gerçekleştirilmiştir. Bunun yanısıra, halka arz modeline ilişkin tüm ayrıntılar ile halka ve çalışanlara sunulan tüm avantajlı alım seçeneklerinin anlatıldığı ve herkesin arayabileceği 800'lü ücretsiz bilgi hatları kurulmuştur. Öte yandan TÜPRAŞ'ın halka arzı ile ilgili her tür ayrıntılı bilgilerin yeraldığı, hatta elektronik ortamda kredi kartı ile başvuru kabul edilebildiği TÜPRAŞ Halka Arzı Web Sitesi oluşturulmuş ve hizmete açılmıştır. Peşin fiyatına 7 taksitle hisse satışı gibi, bu web sayfası ile kredi kartı uygulaması da, bu alanda ülkemizde yapılan ilklerden biri olarak sermaye piyasalarında yerini almıştır.

Çok geniş kitlelere ulaşabilmek için yurtiçinde dağıtılan tirajı yüksek gazetelerde TÜPRAŞ broşürleri ve başvuru formları gazete eki olarak dağıttırılmış, aynı ek Ön Talep Toplama dönemi boyunca THY İstanbul, İzmir ve Ankara iç hat seferlerinde de yolculara dağıtılmıştır. Bunun yanısıra TÜPRAŞ çalışanlarına ve yöre insanına halka arzı anlatmak, doğrudan, birinci elden bilgi vermek amacıyla tüm rafinerilere gidilerek tanıtım toplantıları düzenlenmiştir. İzmit, Aliağa, Kırıkkale ve Batman'da yapılan bu toplantılarda, Özelleştirme İdaresi, TÜPRAŞ ve aracı kuruluş liderleri en üst düzeyde temsil edilerek çalışanlara ve yöre halkına bire-bir bilgi verilmiştir. Her türlü medya etkinliğinin kullanıldığı tüm bu faaliyetlerde izah edilen halka arz uygulaması ve modelinin kamuoyuna daha iyi ve tüm yönleriyle ayrıntılı olarak tanıtılması için, tüm basın kuruluşlarının katıldığı bir çok basın toplantısı yapılmıştır.

Sonuç olarak, büyük bir titizlikle, planlı ve programlı bir şekilde yürütülen ve bu konuda ülkemizde yapılan en kapsamlı iletişim faaliyetleri sonucunda, arzu edilen talep, 3-4 kat fazlasıyla yaratılmış, bu halka arz ve özelleştirme uygulamasına katılarak TÜPRAŞ'a ortak olmak isteyen vatandaşlarımızın sayısı, 477.829 bin kişiye ulaşmıştır. Yarım milyon kişiye yakın bir ön talebin yaratıldığı bu uygulamada, 2475 TÜPRAŞ mensubu da şirketlerine ortak olma, hissedar olma taleplerini belirtmişlerdir. Tüm bu yurtiçi talebin o günkü değerlerden parasal karşılığı 2.5 milyar ABD Dolarının üzerindedir. Sadece, oluşan bu yurtiçi ön talep dahi, Türkiye'nin bugüne kadar yaptığı en büyük halka arz uygulamasının başlangıcını oluşturmuştur. Bu konuda yapılan tüm ilan ve reklam harcamaları ile gazete eklerinde ve THY iç hat seferlerinde dağıtılan broşür ve başvuru formları, 800'lü hatlar kurulması, tanıtım toplantıları ve web sitesi hizmetleri dahil yürütülen bu büyük tanıtım kampanyasının toplam bütçesi, yaklaşık 4.3 milyon ABD Doları civarında gerçekleşmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr.Yüksel YALOVA
Devlet Bakanı

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa